

Bertha von Suttner (1843–1914)

O viață pentru pace

*Ein Leben für den Frieden
A life for peace*

Bertha v. Suttner

100 DE ANI DE LA ACORDAREA PREMIULUI NOBEL PENTRU BERTHA VON SUTTNER

“Jos armele!”, titlul celui mai important roman al Berthei von Suttner, a fost în același timp programul și scopul vieții acestei femei remarcabile. Împlinirea a 100 de ani de la acordarea Premiului Nobel Berthei von Suttner, reprezintă o ocazie minunată de a ne aminti de opera sa și de a ne confrunța cu aceasta.

Bertha von Suttner a fost nu numai prima femeie distinsă cu Premiul Nobel, ci mai mult, ea a fost aceea care l-a inspirat pe prietenul și protectorul ei Alfred Nobel să instituie premiul care-i poartă numele.

În calitate de scriitoare și autoare de conferințe, Bertha von Suttner a fost cea mai importantă figură a mișcării mondiale pentru pace. Împotriva cursului vremii, ea s-a împotrivit fanatismului național, parolelor agresive ale celor care provocau la război, predicilor pline de ură și antisemitismului. Ea a recunoscut puterea distructivă a acestor ideologii și a afirmat în mod profetic: “Următorul război va fi mai groaznic decât toate cele precedente.”

Bertha von Suttner a fost scutită de experiența războaielor secolului al XX-lea. Noi, cei care avem experiența celor două războaie mondiale, avem sarcina de a ne aminti de opera vieții Berthei von Suttner și de a o duce mai departe.

În spiritul Berthei von Suttner, politica externă austriacă va acționa mai departe, pe întreg globul, pentru pace și pentru respectarea drepturilor omului, întrucât securitatea și pacea trainică sunt posibile doar acolo unde drepturile omului sunt garantate.

Dr. Ursula Plassnik

Ministrul federal pentru afaceri externe al Republicii Austria

Bertha von Suttner (1843–1914)

Biografie

9 iunie 1843: Bertha Sophia Felicita contesă Kinsky de Chinitz și Tettau se naște în Palais Kinsky, pe Altstadt Ring, la Praga. Bertha își petrece copilăria împreună cu mama sa Sophie în Brno.

1856–1873: Se mută la Viena, ulterior la Klosterneuburg, în apropiere de Viena. Sejururi în Wiesbaden, Paris, Baden-Baden, Veneția, Bad Homburg

Vara 1864: Face cunoștință cu Ekaterina Dadiani, prințesă de Mingrelia, în Bad Homburg.

1873–1875: Guvernanta a celor patru fiice ale baronului Karl von Suttner în Viena și Harmansdorf (Austria Inferioară). Legătură secretă cu fiul acestuia Arthur.

Toamna 1875 – vara 1876: Secretară a lui Alfred Nobel la Paris

12 iunie 1876: Căsătorie secretă cu Arthur von Suttner în biserica St. Ägyd din Viena-Gumpendorf

Vara 1876 – primăvara 1885: Familia Suttner locuiește în Georgia. Vizite la Tiflis, Kutais și Zugdidi.

Mai 1885: Revenirea în Austria

Octombrie 1885: Vizită la Congresul scriitorilor din Berlin

Iarna 1886/1887: Sejur la Paris. Primele contacte cu mișcarea pacifistă.

1889: Apare romanul “Jos armele!”

Iarna 1890/1891: Vizită la Veneția, contacte cu reprezentanți ai “Conferințelor interparlamentare”

1891: Prima apariție publică de importanță la al treilea Congres mondial pentru pace de la Roma, întemeierea “Societății austriece pentru pace”

1891: Fundarea “Asociației pentru combaterea antisemitismului”, călătorii la Berlin, Berna și Zürich

10 decembrie 1896: Alfred Nobel moare.

1899: Prima Conferință pentru pace de la Haga

10 decembrie 1902: Arthur von Suttner moare.

1903: “Institut international de la Paix” este inaugurat la Monaco.

1904: Prima călătorie în America, Congresul mondial pentru pace de la Boston. Audiență la președintele Theodore Roosevelt la Washington.

Decembrie 1905: Lui Suttner îi este acordat Premiul Nobel pentru pace.

Primăvara 1906: Primește Premiul Nobel pentru pace în Christiania, serie de conferințe prin Scandinavia.

1907: A doua Conferință pentru pace de la Haga

1912: A doua călătorie în America

21 iunie 1914: Bertha von Suttner moare la Viena; la propria dorință, corpul îi este incinerat. Urna se află la Gotha.

Copilăria și tinerețea

Praga. Fotografie din arhiva Berthei von Suttner, datând din jurul anului 1900

Cei patru frați Kinsky, înalți ofițeri ai armatei austriece. Tatăl Berthei, Franz Josef (al doilea din stânga) moare la vârsta de 75 de ani, înainte de nașterea ei.

Alături de mama ei, tânăra Bertha von Suttner duce o viață de societate costisitoare.

Sperând să câștige lozul cel mare, mama Berthei pierde întreaga avere a Berthei la cazino.

Bertha Sophia Felicita, contesă Kinsky de Chinitz și Tettau, se naște la 9 iunie 1843 la Praga (astăzi Republica Cehă). Deși contesă prin naștere, Bertha nu va face parte niciodată din “înalta societate”. Mama sa, Sophie, este o burgheză, care după moartea soțului este evitată de familia acestuia.

Guvernanta la Suttner

Trei logodne, dar nici o căsătorie

Baronul Gustav von Heine-Geldern,
un escroc englez (anonim).
Prințul Adolf zu Sayn-Wittgenstein-Hohenstein

Gustav von Heine-Geldern; Bertha anulează logodna cu milionarul mai în vârstă cu 34 de ani.
Castelul Harmannsdorf astăzi.

În castelul Harmannsdorf din Austria Inferioară, Bertha trăiește o perioadă fericită în mijlocul familiei Suttner.

Personalul de serviciu al familiei Suttner. Guvernanta, născută contesă, aproape că aparține familiei.

Bertha nu este dispusă să se vândă unui bărbat bogat și își câștigă existența în calitate de guvernanta a fiicelor baronului Suttner. Ea se îndrăgostește de unul dintre fiii baronului – este vorba despre Arthur von Suttner, viitorul ei soț.

Alfred Nobel

Vedere din Paris

Carte poștală scrisă de Suttner lui Nobel

Vila lui Nobel din Paris în Av. Malakoff, locuință luxoasă și locul de muncă al Berthei

Alfred Nobel, un bărbat singuratic și melancolic, se îndrăgostește de cultivata și poliglotă Bertha.

Laboratorul de chimie al lui Nobel: “Aș vrea să pot crea o substanță sau o mașină a căror capacitate distructivă să fie atât de oribilă și de puternică, încât războiul să devină imposibil.”

Prin descoperirea dinamitei Alfred Nobel a câștigat milioane. După ani de instabilitate se stabilește la Paris și caută o secretară particulară prin intermediul anunțurilor publicate în presă. Bertha se prezintă și este angajată imediat.

Anii petrecuți în Caucaz

Tiflis. Fotografie de epocă din colecția Berthei von Suttner

Pentru a câștiga bani, Bertha scrie romane foileton pentru ziare din Austria și devine astfel tot mai cunoscută.

Imagini pline de culoare, reprezentând viața “exotică” din Caucaz.

Principesa Ekaterina de Mingrelia, protectoare a familiei Suttner.

Arthur von Suttner, soțul cu șapte ani mai tânăr. Portret dintr-o epocă ulterioară.

Bertha von Suttner, reprezentată grăsuță și mioapă, într-o caricatură desenată de soțul ei.

Bertha von Suttner părăsește în 1876 Parisul din dragoste pentru soțul ei. După ce se căsătoresc în secret, perechea pleacă în Georgia. Familia trăiește într-o mare strîmtorare financiară; pentru a se întreține, Bertha dă meditații de limbi străine și de muzică.

Înapoi în Europa – Paris

Vedere din Paris

„Das Maschinenzeitalter“/“Epoca mașinilor” – în cartea apărută în anul 1888 Suttner amintește pentru prima dată mișcarea internațională pentru pace.

Renumitul scriitor francez Emile Zola, partenerul ei de corespondență.

În casa poetului Alphonse Daudet, Suttner intră în contact cu mișcarea pentru pace.

După ani de zile petrecuți în Caucaz, perechea se întoarce în Europa. La Paris, Bertha von Suttner află pentru prima dată de existența unei mișcări pacifiste organizate. Astfel și-a găsit vocația.

Jos armele!

Romanul antimilitarist „Die Waffen nieder!“/„Jos armele!” devine un bestseller al secolului al XIX-lea.

Carnetul de membru al Societății austriece pentru pace al lui Alfred Nobel, care o susține generos pe Bertha von Suttner.

Revistă lunară a Societății austriece pentru pace.

Și pacifistul Lev Tolstoi este impresionat de cartea lui Suttner.

De acum renumită, Bertha von Suttner devine temă pentru caricaturiști.

„Die Waffen nieder!“/„Jos armele!” – o carte pasionantă și tulburătoare prin relatarea realistă a ororilor războiului. Suttner devine o pionieră a pacifismului. În 1891 ea înființează aproape singură Societatea austriacă pentru pace.

Lupta împotriva antisemitismului

Există un singur mijloc de a sprijini persecuția de persecuții – să ne alăturăm persecuțiilor.

„Meditații asupra mișcării sioniste” de Arthur von Suttner, în ziarul lui Theodor Herzl „Die Welt“.

„Der Judenstaat“/„Statul evreilor” de Theodor Herzl, o scriere cu tendință după modelul lui „Die Waffen nieder!“.

Caricatură antisemită din epocă.

Theodor Herzl, fondatorul mișcării sioniste. El este prieten cu familia Suttner și membru al „Asociației anti-”, dar totuși sceptic.

Membri marcanți ai „Asociației anti-”: Ludwig Ganghofer, scriitor; Hermann Nothnagel, medic; Johann Strauss fiul, compozitor; Carl von Hasenauer, arhitect; Peter Rosegger, scriitor; Richard von Krafft-Ebing, psihiatru.

Familia Suttner ia atitudine clară împotriva unui antisemitism tot mai agresiv. În 1891 Arthur înființează Asociația pentru apărarea împotriva antisemitismului și este sprijinit asiduu de Bertha. Prin aceasta și-i fac inamici pe naționaliști, pe clerici și pe antisemiți.

Congrese internaționale

Trei colaboratori importanți ai Berthei von Suttner: germanul Rudolf Virchow, elvețianul Elie Ducommun și francezul Frédéric Passy.

La congresele anuale pentru pace Bertha von Suttner are primele apariții publice de anvergură.

Alfred Nobel rămâne sceptic față de Suttner:

“Poate că fabricile mele vor pune capăt războiului mai devreme decât congresele Dumneavoastră. Sper că în ziua în care două corpuri de armată se vor putea distruge reciproc într-o secundă, toate națiunile civilizate vor da înapoi îngrozite și-și vor concedia trupele.”

Fiind de acum celebră în întreaga lume, Bertha von Suttner stabilește contacte la congresele de pace și muncește neobosit pentru mișcarea pentru pace mondială.

“Țarul păcii”

“Voință a popoarelor, ridică pânzele. Corabia păcii nu are decât un singur căpitan. [...] Vedem pământ!” Un exemplu al speranței visătoare a Berthei von Suttner în “țarul păcii”.

“Îngerul păcii – o poveste finlandeză.” Caricatura indică discrepanța dintre afirmațiile țarului Nicolae și intervenția brutală a armatei ruse în Finlanda.

Doamna Suttner: “Bine, deci tu îți ascuți baioneta și numești asta dorință de pace? Rusul: Îți jur, atâta timp cât îmi ascut baioneta, doresc pacea.”

“Țarul și îngerul păcii”. Nicolae al II-lea sărută îngerul morții, care este flămânzit și începe să fie sfâșiat de ursul rus.

În 1894 Suttner își pune mari speranțe în noul țar Nicolae al II-lea. Ce-i drept, țarul emite un “Manifest pentru pace”, cere dezarmarea și solicită o conferință internațională pentru pace. Totuși, politica sa din Finlanda și din Manciuria îl demască drept mincinos. Mult timp Suttner îl apără și astfel îi dezorientează pe mulți din cei ce luptau alături de ea.

Conferința de pace de la Haga

Suttner se deplasează la Haga în calitate de corespondent de presă pentru *Die Welt*, ziarul lui Theodor Herzl, și lucrează și acolo în favoarea sionismului.

“La Haga!...” Valizele sunt deja făcute, mâine merg acolo unde trebuie “să se nască pacea”.

“Europa, grăbește-te să te înfrățești, grăbește-te să pui capăt războiului între națiunile tale, altfel următorul incident te poate distruge.”

Îngerul păcii își bate joc de Suttner.

La inițiativa țarului a fost convocată în 1899 prima conferință de pace de la Haga. La ea participă însă nu numai pacifiști, ci și diplomați, politicieni și militari. Discuțiile despre probleme ale dezarmării și despre legislația marțială nu duc la nici un rezultat.

Albert de Monaco

Palatul de la Monaco. Carte poștală a lui Suttner către menajera sa din Viena, însoțită de comentariul: “Aceasta este locuința mea.”

Prințul Albert de Monaco

Fotografie de grup după întemeierea Institutului pentru Pace de la Monte Carlo; la stânga Suttner, lângă ea Prințul Albert

Faimosul Cazinou de la Monte Carlo

Și prințul Albert de Monaco se implică, sub influența lui Suttner, în mișcarea europeană pentru pace. Totuși, ea nu reușește să-l convingă și să finanțeze cauza.

America

Suttner îi trimite menajerei Kathi Buchinger numeroase cărți poștale din călătoriile sale.

“Acesta este portul din San Francisco, unde am debarcat azi cu bine.”

Suttner cu feministe americane; lângă ea stă soția magnatului de presă William R. Hearst.

Marele industriaș american Andrew Carnegie sprijină mișcarea pacifistă cu milioane de dolari.

Amfiteatrul din Chautauqua, N. Y. Suttner își ține conferințele despre pace în limba engleză în fața a mii de persoane.

Suttner a repurtat cele mai mari succese în S.U.A., unde este considerată și idol al mișcării feministe. În pofida problemelor datorate vârstei, între 1904 și 1912 călătorește neobosită, în căutare de sponsori pentru mișcarea pacifistă.

Premiul Nobel

Suttner în biroul ei din Viena. În fundal, tabloul împodobit cu palmieri al lui Arthur, decedat în 1902.

Eleganta văduvă în timpul unei conferințe.

De multă vreme Suttner a devenit, sub numele de “Bertha Păcii”, ținta caricaturiştilor: “Este foarte ruşinos pentru natură că-şi bate joc de mine.”

Dedicație a lui Suttner pentru Fried: “Îi dedic acest volum celui care a fost mai întâi discipolul meu, apoi asistentul și în cele din urmă colaboratorul meu (A. H. Fried).”

Fără Suttner n-ar exista Premiul Nobel pentru Pace și ea știe prea bine acest lucru. Faptul că a fost ignorată în primii ani de decernare a dezamăgit-o puternic. Suttner are nevoie urgent de bani: pentru mișcarea pacifistă – și pentru ea însăși.

În preajma Marelui Război

Suttner s-a luptat până la sfârșit să împiedice războiul iminent.

“Oamenii nu înțeleg ce se întâmplă ... De ce nu faceți nimic, tinerilor? Voi sunteți primii vizați! Apărați-vă, uniți-vă! Nu lăsați să vă facem treaba noi, câteva femei în vârstă de care nu ascultă nimeni.” (Suttner lui Stefan Zweig)

Austro-Ungaria și Reich-ul german: “Așa o fraternitate fidelă în război ne dau curaj și forță ca să învingem!”

“Balcanii se scufundă în sânge”: Primul război balcanic în 1911, al doilea în 1913, al treilea în 1914 declanșează războiul mondial.

Uniți printr-o fatală “loialitate a Nibelungilor”: împăratul austriac Franz Josef (la dreapta) și împăratul german Wilhelm al II-lea.

Toate statele se înarmează cu înfrigurare. Suttner avertizează disperată asupra unui război de proporții – și este luată în râs. O săptămână după moartea ei, la 21 iunie 1914, moștenitorul la tronul austriac Franz Ferdinand este asasinat la Sarajevo, iar o lună mai târziu Austro-Ungaria îi declară război Serbiei: așa începe primul război mondial ...

Suttner și Premiul Nobel

2004 Wangari Maathai	1970 Norman Borlaug	1933 Sir Norman Angell
2003 Shirin Ebadi	1969 Organizația Internațională a Muncii	1932 Nu s-a acordat premiul.
2002 Jimmy Carter	1968 René Cassin	1931 Jane Addams și Nicholas Murray Butler
2001 ONU și secretarul său general Kofi Annan	1967 Nu s-a acordat premiul.	1930 Lars Olof Jonathan Söderblom
2000 Kim Dae Jung	1966 Nu s-a acordat premiul.	1929 Frank Billings Kellogg
1999 Médecins sans Frontières	1965 UNICEF	1928 Nu s-a acordat premiul.
1998 John Hume și David Trimble	1964 Martin Luther King	1927 Ferdinand Buisson și Ludwig Quidde
1997 Campania internațională pentru interzicerea minelor de război și Jody Williams	1963 Comitetul Internațional al Crucii Roșii și “Ligue des Sociétés de la Croix-Rouge“	1926 Aristide Briand și Gustav Stresemann
1996 Carlos Felipe Ximenes Belo și Jose Ramos-Horta	1962 Linus Pauling	1925 Austen Chamberlain și Charles Gates Dawes
1995 Joseph Rotblat și Pugwash Conferences on Science and World Affairs	1961 Dag Hjalmar Agne Carl Hammarskjöld	1924 Nu s-a acordat premiul.
1994 Yasser Arafat, Shimon Peres și Yitzhak Rabin	1960 Albert John Lutuli	1923 Nu s-a acordat premiul.
1993 Nelson Mandela și Frederik Willem de Klerk	1959 Philip Noel-Baker	1922 Fridtjof Nansen
1992 Rigoberta Menchú Tum	1958 Georges Henri Pire	1921 Karl Hjalmar Branting și Christian Lous Lange
1991 Aung San Suu Kyi	1957 Lester Bowles Pearson	1920 Léon Victor Auguste Bourgeois
1990 Mihail Gorbaciov	1956 Nu s-a acordat premiul.	1919 Thomas Woodrow Wilson
1989 Tenzin Gyatso, al 14-lea Dalai Lama	1955 Nu s-a acordat premiul.	1918 Nu s-a acordat premiul.
1988 Trupele de menținere a păcii ale Națiunilor Unite	1954 UNCHR	1917 Comitetul Internațional al Crucii Roșii
1987 Oscar Arias Sanchez	1953 George Catlett Marshall	1916 Nu s-a acordat premiul.
1986 Elie Wiesel	1952 Albert Schweitzer	1915 Nu s-a acordat premiul.
1985 International Physicians for the Prevention of the Nucleau War	1951 Léon Jouhaux	1914 Nu s-a acordat premiul.
1984 Desmond Mpilo Tutu	1950 Ralph Bunche	1913 Henri la Fontaine
1983 Lech Walesa	1949 Lord John Boyd Orr von Brechin	1912 Elihu Root
1982 Alva Myrdal	1948 Nu s-a acordat premiul.	1911 Tobias Michael Carel Asser și Alfred Hermann Fried
1981 UNHCR	1947 Quakerii, reprezentați de “The Friends Service Council” și “The American Friends Service Committee”	1910 Bureau International Permanent de la Paix
1980 Adolfo Pérez Esquivel	1946 Emily Greene Balch și John Raleigh Mott	1909 Auguste Marie François Beernaert și Paul Henribenjamin Dalluet d’Estournelles de Constant
1979 Maica Tereza	1945 Cordell Hull	1908 Klas Pontus Arnoldson și Fredrik Bajer
1978 Anwar as-Sadat și Menachem Begin	1944 Comitetul Internațional al Crucii Roșii	1907 Ernesto Teodoro Moneta și Louis Renault
1977 Amnesty International	1943 Nu s-a acordat premiul.	1906 Theodore Roosevelt
1976 Betty Williams și Mairead Corrigan	1942 Nu s-a acordat premiul.	1905 Bertha von Suttner
1975 Andrei Zaharov	1941 Nu s-a acordat premiul.	1904 Institut de Droit International
1974 Seán Mac Bride și Eisaku Sato	1940 Nu s-a acordat premiul.	1903 Sir William Randal Cremer
1973 Henry Kissinger și Le Duch Tho (a renunțat la premiu)	1939 Nu s-a acordat premiul.	1902 Élie Ducommun și Charles Albert Gobat
1972 Nu s-a acordat premiul.	1938 Office International Nansen pour les Réfugiés	1901 Jean Henri Dunant și Frédéric Passy
1971 Willy Brandt	1937 Cecil of Chelwood	
	1936 Carlos Saavedra Lamas	
	1935 Carl von Ossietzky	
	1934 Arthur Henderson	

Douăzeci de ani a durat prietenia apropiată dintre Bertha von Suttner și Alfred Nobel. Suttner a încercat în mod repetat să-l convingă pe milionar să dedice o sumă considerabilă mișcării pentru pace. Numai o săptămână înainte de moartea lui Nobel, în 1896, Suttner îi scria: “Și de aceea vă implor: nu vă retrageți niciodată sprijinul – niciodată, nici măcar dincolo de mormântul care ne așteaptă pe toți.” La vremea aceea ea nu aflase încă de testamentul său.